



CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/22/19/94

CZY ZMIANA RZĄDU TO RÓWNIEŻ WYMIANA WOJEWODÓW?

Komunikat z badań

WARSZAWA, LUTY '94

Niedawne zmiany na stanowiskach wojewodów wywołały wiele kontrowersji. Ich przeciwnicy argumentowali - między innymi - że stanowią one niebezpieczne upolitycznienie terenowej administracji państwowej. Zwolennicy zaś widzieli w nich normalną, usankcjonowaną werdyktem wyborców, konsekwencję zmiany władzy.

Przedmiotem sporu jest więc w zasadzie rozstrzygnięcie, jak daleko mają sięgać zmiany personalne związane z przesileniem gabinetowym. Inaczej mówiąc - na jakim szczeblu administracji państwowej kończą się stanowiska polityczne, objęte "prawem łupów" przysługującym zwycięzcom wyborów, a od jakiego - zaczynają się stanowiska urzędników państwowych.

Ankietowanym osobom¹ przedstawiono listę stanowisk z prośbą o wskazanie tych, na których - ich zdaniem - powinny nastąpić zmiany w wyniku powołania nowego rządu. Z punktu widzenia merytorycznego nie wszystkie propozycje były sensowne. Trudno na przykład wyobrazić sobie zmianę rządu bez zmian na stanowiskach ministrów. Przypadek Krzysztofa Skubiszewskiego, który był szefem dyplomacji czterech rządów i dwóch parlamentów, jest wyłącznie wyjątkiem potwierdzającym regułę. Z drugiej strony, w demokratycznym państwie zmiana rządu nie może pociągać za sobą wymiany wójtów, burmistrzów, prezesa telewizji czy też dyrektorów przedsiębiorstw państwowych. Dzięki tym pytaniom możemy jednak spojrzeć na opinie respondentów w szerszym kontekście, uwzględniając też różny zakres ich wiedzy dotyczącej badanych zagadnień.

Na podstawie wypowiedzi większości ankietowanych można stwierdzić, że zmiany personalne związane ze zmianą rządu nie powinny sięgać poniżej stanowiska wiceministrów. Za wymianą wojewodów opowiada się 37% ankietowanych, a wicewojewodów - 30% (przeciwko jest odpowiednio 49% i 54%). Niewiele mniej osób uważa, że powinni być odwoływani też burmistrzowie i wójtowie oraz prezes TVP. Koncepcja upolitycznienia stanowisk wojewodów nie zyskuje więc społecznej aprobaty.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (44) przeprowadzono w dniach 27-31 stycznia '94 na 1172-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju.

Tabela 1

w procentach

Stanowiska	<i>Czy, Pana(i) zdaniem, wraz ze zmianami rządu powinny nastąpić zmiany na stanowiskach ...?</i>		
	tak	nie	trudno powiedzieć
- ministrów	63	26	11
- wiceministrów	54	33	13
- wojewodów	37	49	14
- wicewojewodów	30	54	15
- burmistrzów i wójtów	24	62	14
- prezesa Telewizji Polskiej	23	59	18
- dyrektorów największych zakładów państwowych	17	69	14

Jeżeli uwzględnimy wyłącznie wypowiedzi osób w pełni kompetentnych - dopuszczających po zmianie rządu zmianę ministrów, a nie akceptujących wymiany burmistrzów, wójtów, dyrektorów przedsiębiorstw i prezesa TVP, to okaże się, że ich opinie są jeszcze mniej przychylnie upolitycznieniu stanowisk wojewodów.

Tabela 2

w procentach

Stanowiska	<i>Czy, Pana(i) zdaniem, wraz ze zmianami rządu powinny nastąpić zmiany na stanowiskach ...?</i> (opinie respondentów kompetentnych)		
	tak	nie	trudno powiedzieć
- wojewodów	24	48	28
- wicewojewodów	13	58	29

Za wymianą wojewodów najczęściej opowiadają się mieszkańcy regionu zachodniego, badani z miast od 20 do 100 tys. ludności, gospodynie domowe, robotnicy wykwalifikowani, osoby nie praktykujące oraz bardzo często (kilka razy w tygodniu) biorące udział w mszach i nabożeństwach. Im bardziej lewicowe poglądy polityczne badanych, tym częstsze poparcie dla odwoływania wojewodów.

Spośród wyborców najsilniejszych ugrupowań swoim stosunkiem do zmian na stanowiskach wojewodów najbardziej wyróżnia się elektorat Unii Demokratycznej. Znacznie częściej niż zwolennicy innych partii sprzeciwia się on usuwaniu wojewodów po zmianie rządu. Nie bez znaczenia jest tu zapewne fakt, że jest to partia związana z poprzednim gabinetem. Za zmianami najczęściej opowiadają się wyborcy Unii Pracy i Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Osoby, które w ubiegłym roku głosowały na Polskie Stronnictwo Ludowe, są nieco bardziej wstrzemięzliwe w popieraniu zmian kadrowych.

Tabela 3

w procenatch

Elektoraty wybranych ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, wraz ze zmianami rządu powinny nastąpić zmiany na stanowiskach wojewodów?		
	tak	nie	trudno powiedzieć
SLD	46	43	11
PSL	39	44	17
UD	18	79	2
UP	49	42	9
Prawica pozaparlamentarna ("Ojczyzna", PC, NSZZ "S", UPR, PSL-PL, KdR)	35	49	16

Podsumowując można stwierdzić, że upolitycznienie stanowisk wojewodów i wicewojewodów nie spotkałoby się z uznaniem większości ankietowanych. Ich zdaniem, powołanie nowego rządu nie powinno mieć wpływu na obsadę urzędów poniżej rangi wiceministra. Elektorat partii obecnego premiera i szefa Urzędu Rady Ministrów nie należy przy tym do najbardziej przychylnych zmianom. Za wymianą wojewodów częściej opowiadają się wyborcy Unii Pracy i Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Zdecydowanie najbardziej sprzeciwiają się temu wyborcy Unii Demokratycznej.



A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, wraz ze zmianami rządu powinny następować zmiany na stanowiskach wojewodów? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	49	14	1171
Płeć				
Mężczyźni	39	51	10	522
Kobiety	35	47	18	649
Wiek				
do 24 lat	35	49	16	131
25-34	39	49	12	179
35-44	35	55	9	307
45-54	41	49	11	196
55-64	41	43	16	175
65 lat i więcej	32	44	24	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	45	17	441
Miasto do 20 tys.	34	52	13	123
od 21 do 100 tys.	43	45	12	256
101-500 tys.	30	55	15	183
501 tys. i więcej mieszk.	34	56	9	168
Region				
Północny	29	55	16	142
Zachodni	47	44	10	115
Środkowozachodni	31	55	14	165
Środkowy	39	44	17	219
Wschodni	42	42	15	131
Południowo-wschodni	31	56	13	186
Południowo-zachodni	41	46	13	213
Wykształcenie				
Podstawowe	38	41	20	455
Zasadnicze zawodowe	38	50	13	305
Średnie	36	55	9	313
Wyższe	30	62	7	98
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	37	54	9	82
Prac.umysł.niż.szczebla	33	62	6	99
Pracownicy fiz.- umysł.	34	55	11	58
Robotnicy wykwalifikowani	43	47	10	92
Robotnicy niewykwalifik.	35	52	13	55
Rolnicy	40	44	16	111
Prywatni przedsiębiorcy	45	45	10	39
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	33	46	21	387
Uczniowie i studenci	40	52	8	41
Bezrobotni	37	53	10	115
Gospodynie domowe i inni	47	42	11	88
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	35	49	16	227
750 tys. - 1249 tys.	43	39	18	325
1250 tys. - 1749 tys.	41	45	14	250
1750 tys. - 2249 tys.	28	57	15	174
2250 tys. i powyżej	31	65	5	184
Ocena własnych war. mater.				
Złe	36	48	16	597
Średnie	38	48	14	426
Dobre	38	54	8	149
Zainteresowanie polityką				
Duże	26	70	5	123
Średnie	40	53	8	486
Małe lub żadne	37	41	22	562
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	37	20	52
Raz w tygodniu	35	50	15	717
Kilka razy w roku	37	49	14	293
W ogóle nie uczestniczy	49	43	9	107
Poglądy polityczne				
Lewica	47	43	9	253
Centrum	40	50	10	350
Prawica	34	60	7	258
Trudno powiedzieć	28	43	28	310

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, wraz ze zmianami rządu powinny nastąpić zmiany na stanowiskach wicewojewodów?
(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	54	15	1169
Płeć				
Mężczyźni	31	58	11	522
Kobiety	30	51	18	647
Wiek				
do 24 lat	33	48	18	131
25-34	35	53	12	179
35-44	29	61	10	307
45-54	30	56	14	196
55-64	31	53	16	173
65 lat i więcej	26	50	25	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	31	51	19	441
Miasto do 20 tys.	35	52	13	123
od 21 do 100 tys.	35	54	11	256
101-500 tys.	26	57	17	181
501 tys. i więcej mieszk.	24	65	11	168
Region				
Północny	26	58	16	142
Zachodni	32	60	8	115
Środkowozachodni	26	59	15	165
Środkowy	31	50	19	219
Wschodni	31	53	16	131
Południowo-wschodni	27	58	15	186
Południowo-zachodni	39	48	12	211
Wykształcenie				
Podstawowe	30	47	23	453
Zasadnicze zawodowe	35	52	13	305
Średnie	32	60	8	313
Wyższe	15	78	7	98
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	67	9	82
Prac.umysł.niż.szczebła	27	68	5	97
Pracownicy fiz.-umysł.	28	59	13	58
Robotnicy wykwalifikowani	38	52	10	92
Robotnicy niewykwalifik.	32	53	15	55
Rolnicy	33	47	20	111
Prywatni przedsiębiorcy	41	49	10	39
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	26	53	22	387
Uczniowie i studenci	39	51	9	41
Bezrobotni	30	59	10	115
Gospodynie domowe i inni	43	44	13	88
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	30	51	18	227
750 tys. - 1249 tys.	35	46	19	325
1250 tys. - 1749 tys.	36	50	14	250
1750 tys. - 2249 tys.	24	61	15	174
2250 tys. i powyżej	22	73	5	181
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	53	17	597
Średnie	31	54	15	426
Dobre	30	62	8	147
Zainteresowanie polityką				
Duże	18	78	5	123
Średnie	33	58	9	486
Małe lub żadne	31	47	23	560
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	41	20	52
Raz w tygodniu	29	56	15	715
Kilka razy w roku	31	54	15	293
W ogóle nie uczestniczy	36	53	10	107
Poglądy polityczne				
Lewica	36	55	9	253
Centrum	34	56	10	350
Prawica	29	64	7	258
Trudno powiedzieć	23	45	32	308